ŞЬN

Nomer orttee 10 kөp.

TARN TK polgaş Profes Tөp cөөleliniꞑ organь

Pygy telegejniꞑ proletarlarь polgaş tarlatkan arattarь, kattьƶьꞑar!

„Şьn" solunga piƶiderniꞑ orttee:
Xuuzunda piƶidikcilerge:
1 cьlda . . 5 a.—
6 ajda . . 3 a.—
3 ajda . . 1 a —80
3 ajdan kudu piƶidişkin alʙas

Solun piƶidcer erler: Tөp [ink]ьlzaa kontoru, ooꞑ kөdee salььrlarь polgaş poştaccьlarga piƶider.
Aƶaan polgaş yletpyr cerleringe: 1 cьlda . . . . 8 akşa; 6 ajda . . . . 5 akşa
Taştьkkь corudar cagьlgalarnь: 1 cьlda . . . 10 akşa; 6 ajda . . . 6 akşa
„Şьn" solun redaksьzьnьꞑ adrezi: Kьzьl-xooraj, Revolus şөly. Şetinkin kudumcuzu pazьꞑ № 2.

1936 cьldьꞑ avgus 5 xynynde sugoda № 69 (570)

Kysky taraa aƶaalgazьn-ce pygy kyƶyʙys salььlьꞑar!

Taraanь ekki aƶaap alьr polza, toduq, xөktyq, kulturluq curttalga oon polur

Cer-taraalaꞑnьꞑ aƶьlь polza, pistiꞑ oraꞑnьꞑ arat coꞑnuꞑ aƶьl-agьjьnьꞑ kol adьrь—mal aƶьlьnьꞑ tuzalakcь adьrь polur polgaş arat coꞑnuꞑ amьdьrap aƶьtөryyr cyylynyꞑ mal aƶьlьnьꞑ adaanga kirer pir kol adьrьnьꞑ pireezi tep cyʙeni nam, cazaktьꞑ talazьndan arat coꞑga xynpyry ugaadьp taꞑьştьrьp kelgen polgaş ugaadьp taꞑьştьrьp turar polgaj.

Şak po xire uluq aƶьk tuzalьq taraalaꞑ aƶьlьnьꞑ kysky kezip aƶaap alьr şaq өjy am cedip kelgen polgaş respuʙliktьꞑ camdьk cerlerinde camdьk arattar taraazьn kezip egelej pergen.

Ьndьq polza-taa, pistiꞑ curttuꞑ jaꞑzь-pyry cykteringe kys tьnьƶь kirip, sook tьnьƶь soꞑnuq murunnuq kirerinin xaraazь-pile camdьk koƶuun, sumularnьꞑ taraazь pьşpajьn taraa kezilgezinde kirʙejin turar.

Sөөlgy cьldarda seriin agaar ertte tyƶyp, taraanь өlyrypter ajьldar taʙarƶьp turar polgaş xarьn arattar po tugajьn kьmdan arttьk pilir polgaj.

Oon ьꞑaj taraaꞑьꞑ amgь yjede pir koncuq ajььь par polgaj, cyl teerge, anaa-la kaaꞑnap, xyn xereli cььdьp turgaş, picce kadь-la aaj-tedir salgьꞑnap, ьnda mьnda tandьlar-tajgalar kьrьndan teʙeler ьşkaş kara puluttar ynyp, tiriledir tyꞑʙyrep coruj-la xajlьq kara toluzun pylgyrypkeş, kajgamcьktьq caagaj ynyştyq saqlanadьr pazьn saʙap turgan taraaʙьstь kara toʙurak kьldьr keej şaapkaş paar—tolu tep pir koncuq cyʙe par polgaj.

Ьndьqnьꞑ tөleezinde picce-le kezip aptar xire appargan taraaꞑ-la „caa ekki pьşsьꞑ, ьncaş keze tьrttьp algajan, şuptuzu pьƶa peerge xarьq uqda kezip aptar cyʙe oꞑ" tep taʙaarlap şajlap kaap, kьlaştap turar coruktu cok kьlьr xerek, po tugajьnda ergi Tьʙanьꞑ aşsaktarьnьꞑ ylegerliq cugaazь-taa par-la polgaj. cyl teerge: „taldaaş taska tyştyn xalak, xolaaş kuruq kaldьꞑ xalak" tep yleger sөs par polgaj.

Taraanь yrgylcy kөryp turgaş picce pьƶa pergenin udur kezip ap turar coruk koncuq cugula tur, cyge teerge: pir talazьnda camdььzь kөk, pьşpaan tur teeş, pьƶa pergen cerin kespejin turda kandьq pir ajььl taʙarьşkaş, taraa өly-peer ijik-pe tolu kelgeş aa-şaap kaaptar polza, „pьşkannap kezip alьrьm kaj xalak-xalak" tep askьn tuttunnar coruk oon yner appaar eʙes-pe.

Iji talazьnda taraaꞑьꞑ pьşkan cerleri turda-la kezip alʙajьn camdьk kөk cerlerin kөrgeş elek tur teeş manaar polza, kandьq pir aƶaalgazь paksьraaş ijik-pe kandьq pir cьldagaan-pile pьşpaan ceri pьƶьp cedişkize murnunda pьşkan cerler eʙirep emin erttir pьşkaş, xej-le cerge toqlap tyƶyp, cyʙe teerge-le sьnьp uqlup cerge kalьp, alьzьnda parьp taraaꞑьꞑ tyƶydynge kogaraldьq coruktar paza taʙarƶьr appaarьꞑ arat coꞑ pilir polza-taa, paza kattap pilip alьrь cugula.

Mьndьqnьꞑ tөleezinde taraaꞑьꞑ teskilezip şuptu pьƶarьꞑ manap taarttalap olurʙajьꞑ, pьşkannap udur kezip ap turar coruk koncuq cugula eʙes-pe.

Taraanь kezip alьrda cogum-na taarƶьr yjezi kandьq polur cyʙel teerge, taraaꞑьꞑ paazьn xol-pile

Xөj taraanь aƶaap saʙalap algaş turarga taan-taa koncuq өөryşkylyq polgaş kөөrge arttьnda toduq cyʙe teq tur-ijin.

cuura tudup kөөrge, suq ynmes cьlcьrlь perʙes turda, araj şьk turda kezerge koncuq ekki polgaj, ьndьq polza-taa, po polza, taraanь kөkke kezip alьr teen coruk eʙes tur, ol tugajьn taraaccьꞑ arattar kьmdan arttьk pilir polgaj.

Taraanь keskeş onu cemin xoratpas eptiq aƶaap alьr coruk koncuq cugula, ciƶeeleerge arʙaj, ak-taraa polgaş sula ьşkaş taraalarnьꞑ snop-moƶalarьꞑ emin erttir uluq kьlʙas xerek, cyge teerge, uluq kьlьr polza, taraanь kadьrьp kurgadьp alьrьnga pagaj polur polgaş onu aƶaap xөdeldirerde uluq polza, uqdunmajьꞑ yrelip caƶьlgaş, ooꞑ tyƶydynge xoramcalьq cyylder todargaj yner.

Cinge taraanь polza, paza ol ьşkaş aƶaap alьrьnga cugula argalarьꞑ xereglep, şuut-la tuj paƶьrьp kьlьr polza, taraa izip cьdьp paksьraar appaar.

Taraanь keskeş ol ceringe pөlyp kaarda kuuş ciʙezin teeş cemiştiq talazьꞑ koncuq ekki kamgalaarь paza pir koncuq cugula cyʙezi ol polur, ol tugajьnda kanmьl sigen-pile kamgalaar ijik-pe, caꞑьnga kuuş yrgyder xojutku ьşkaş cyylder kьlьp xemceqlerni alьr.

Oon ьꞑaj paza pir cugula cyyl polza, taraa kezer tuşta tempilezin kadьp, aƶьldьꞑ coguur pajdaldarьnga kyşterni taarьştьrar coruk koncuq cugula, ciƶeeleerge pir camdьk arattarnьꞑ taraazь xarьq-uqda pьƶa pergeş kezip kyş cettikpejin turda, camdьk arattarnьꞑ taraazь pьƶarь elek xire pajdaldar taʙarƶьr polza, ol tugajьnda taraazь pьƶa pergen өөrynyn taraazьꞑ kesşi kaapkaş soonda podunun taraazьꞑ ol өөryynge paza xarьq uqda kestirƶi tьrttьp alьr xire xemceqlerni alьr coruk koncuq cugula.

Taraa keziişkini tөgerilʙejin turda taraa kaƶaazьnьꞑ askьꞑ aƶьdьp cer-le polʙas polgaş taraa kaƶaazь aƶьttьnьp, taraanь mal cipter xire cetpeske sanadьr coruktarnь cok kьlьr,

Taraazь kaƶaa cok cerler polza, maldь taraa aƶaap algьƶa cerle sula salьp polʙas polgaş ol tugajьnda maldьꞑ kadarььşkьnьꞑ koncuq şьꞑgьь corudup, uruqtarьqnь mal kadarььşkьnьnga koncuq taarьştьrьp kiiriştirer ijikpe ьlangьja arʙan pөlyktyꞑ aajьpile maldь eelcezip kadarьp, taraanь malga cirttip kogaraarьndan şьꞑgьь kamgalaarь cugula.

Oon ьꞑaj sьpta turar taraanь kuuş ciirinden kamgalaar coruk cugula, ciƶeeleerge, xaraganьq ijik-pe ojmak cerlernin, ьlangьja cinge-taraazьꞑ kuşkaş, tumcuu kьƶarь-pilek ceeş, mьrьꞑaj şuptu cetcelezip pьşkьƶa kuu saʙan kьldьr cip kaar cyylder par polgaj, ьndьqnьꞑ tөleezinde şak ьndьq cerlernin taraazьꞑ kuuşkaştaꞑ kamgalaar tөleede xojutku kьlьr ijik-pe poolap өlyreri ьşkaş pottuq xemceqlerni ap corudarь cugula.

Taraaꞑьꞑ өrge kyske ciirin paza koncuq kamgalaar xerek, ьlangьja şanda kiirip kaan taraaadaandan kyske yngyryn-ce taƶьqlap turup peer polgaj, ol tugajьnda pottuq temissel xemceqleri corudar.

Taraanь pastьrьp aƶaap alьrda paza koncuq kaꞑnьq taptьq aƶaap alьrь cugula, camdьkta taraanь pastьrьp turgaş paazь ekki tyşpeende xej-le calgaarap talaşkaş saʙanь-pile yndyr oktaar polgaş xat-salgьnga arьqlap aƶaap alьrda-taa calgaarap talaşkaş taraaꞑьꞑ tyƶyt kamnalgazьnga xogaraldьq cyylder yne peer polgaj, ьndьqnьꞑ tөleezinde pastьrьp aƶaap arьqlap alьrda paza koncuq ekki xemceqlerni ap corudarь cugula tur.

Taraa aƶaalgazьnga şak mьndьq cugula xemceqlerni alʙajьꞑ taraanь agaar ajььlьndan өlyryp, toluga kaktьrar ijik-pe taraa tyƶydy pagaj polur polza, pir talazьnda ьndьnda-la estyreriꞑ oraldaƶьp turgan malььstь xөjy-pile cara kezip ciiringe cedirer polgaş iji talazьnda caskь, cajgь iziq xynnerde aadьnşarьꞑ argьƶьp torguzup, al podu xilincektengen kyƶynge xej coʙaq kogaral polur polgaş yş talazьnda omak-xөqlyq, toduq-togaa amьdьraarьnga toktar moondak polurun arat pyry xaꞑьzьpile pilip alьrь cugula.

Mьncangaş taraanь coguur өj şaanda, xoratpajьꞑ ekki aƶaap, xolga kiirip alьr polzuʙussa, pistiꞑ omak-xөqlyq, toduq-togaa, kulturluq өөryşkylyq amьdьraarьʙьs oon polurun pilip alьr uƶurluq.

Xөj arat coꞑga idegep sagьndьrьp tileer coruk polza, po cьlgь taraa alььşkьnьnga cugula poldunar xemceqlerden algьlap, pygy kyşty ol-ce xөjy-pile salьrьꞑ idegep tur.

Po idegeldi taraaccьꞑ arat pygyde utpajьꞑ kyyssedir poor tep paza kattap tileqni salьrьnьꞑ uƶuru po tur.

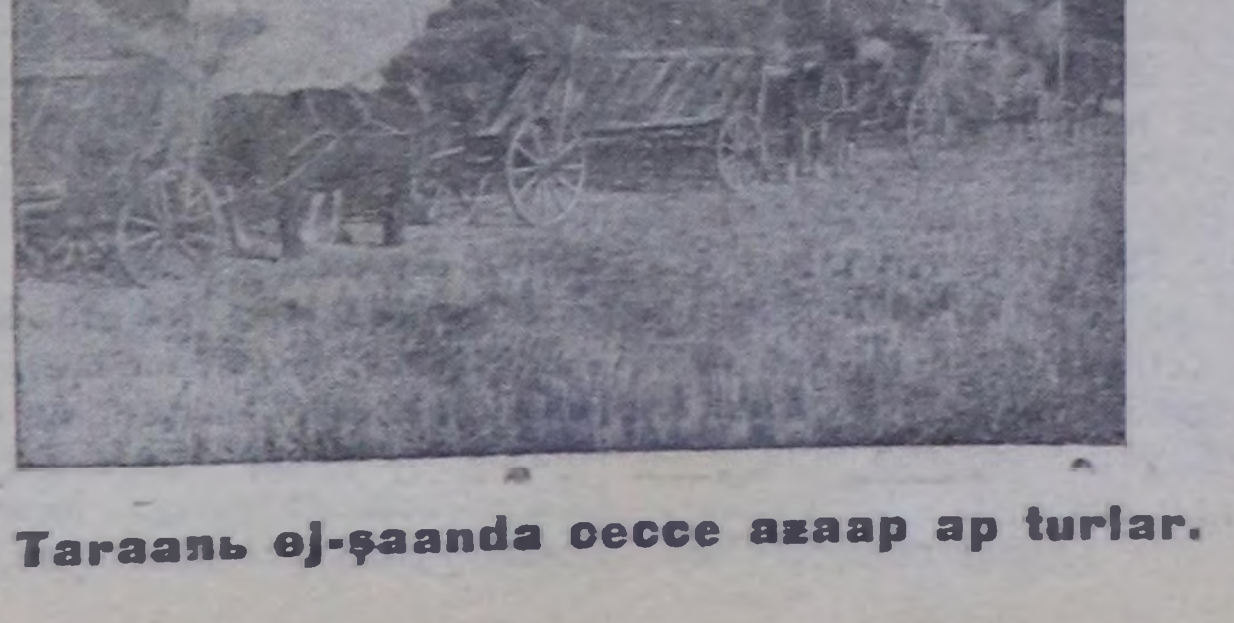

Taraanь өj-şaanda oecce aƶaap ap turlar.

TAR cazak, namьnga

Tandь koƶuununun ege cada şkolazьnьꞑ septelgezin өj-şaanda tooskaş, şkolaʙьstь aƶьdar teen өj-şaanda 9 ajnьꞑ 1-de aƶьttьʙьs.

Ьnak paaştьꞑcьlarьʙьs eşter Xemcik-ool, Cyrmit-taƶь, Toka, Sedip-ool Slerlerge 1936-37 cьlda өөredilge programьꞑ 100 kyyssedirin tangьraqlap tur-pis.

XURAL PREZIDIУMУ.

Eş Pajьrga kelgen pajьr, ooꞑ xarььzь

ARN TK targazь eş Pajьrga

Tees-xem koƶuununuꞑ Orukku-şьnaa sumuzunda „Karl Marks" tep CAE-niꞑ iştinde nam keƶigynneri pisterden.

Xyndylyq paaştьꞑcьʙьs Sler, pisterniꞑ aal-өөʙyske kelgeş, pergen sagьndьrьq taalganarь xaꞑьzь-pile xyleep algaş, po kysky sigen kezerin mьncandьr kyyssedip aldььs: 1935 cьlda 60 ga sigen kesken-pis, 1936 cьlda 80 ga sigenni kezip algaş, sangьs-taa cidiriq cok aƶaap algan polgaş kьlgan aƶьlьʙьstьꞑ şьnarь koncuq ekki polganьꞑ Slerniꞑ murnunarga sonuurgadььl!

Moon-pile kadь xyleenip alьrьʙьs polza, ARN-ьꞑ 10 tugaar Uluq xuralь polurunuꞑ perttinde cedimce cok aƶьlьʙьstь cedip algaş uƶuraƶьrьʙьstь tьꞑnadьp xyndytkediʙis.

CAE-NIꞐ IŞTINDE PYGY NAM KEƵIGYNNERINDEN.

Revolustuq xarьь pajьr

Tees-xem koƶuununuꞑ Orukku-şьnaa sumuzunda „Karl Marks" tep CAE-niꞑ xamьk keƶigynneri polgaş ьnda ARN keƶigynneriniꞑ amьr mendinerni ajttьrʙь-şaaꞑ revolustuq iziq pajьr cedirejin!

Mooꞑ-pile cergeleştir kaaş sөs-pile temdeqleerim polza, CAE-niꞑ pygy keƶigynneri polgaş ol CAE-de aƶьldap turar nam keƶigynneri eşter sler, nam, cazaaꞑarnьꞑ ajttььşkьnьꞑ, ooꞑ lozun sorulgazьꞑ tujulunga cedir kyyssedir teeş, xajnььşkьnnьq aƶьldь kьlьp turganьꞑarga slerniꞑ-pile pir tөmej kattьƶьp өөryp pajьrlap tur-men.

Caecciler sleriꞑ murnuꞑarda sorulganar polza, Tьʙanь kapitalistьq eʙes oruktap ajaar xөqƶyderiniꞑ, ooꞑ yndeziꞑ suurunuꞑ pir kezee poor tur, ol cьrgaldьq oruuʙustuꞑ aksьnda par cьdar sler polza, koncuq ekki şьlgaraan, cangьs eptiq, tөttynmes uluq kyƶynerni piriktirgen caagaj amьdьraldьꞑ eꞑ cook oruuꞑ-ce şiqlepken sler eşter.

Ol sorulganarnь ulam pedidip turgaş coldak xuussanьꞑ iştinde cedip alьrьꞑ kьƶьꞑar, paza sler polza, kөdeede pьdargaj aƶьl-agьjьq coꞑga kөsky ciƶek ylegerinerni kөrgyzer cykteeşkininer par, ьndьq xarььssalgalьq adьꞑarnь caꞑgьs minut iştinde-taa utpajьꞑ saktьp kөryner.

Mal cemi sigenni keskeniner 1935 cьldan 40 xuu өsken tur, ьndьq polza-taa, TAR Picce xuralьnьꞑ 16 tugaar sessiziꞑden sigen şөlyn 1936 cьlda 70 xuu kalʙarttьr teen polgaj, ol sanga am-taa cetpeen tur, am cedip alьr tugajьnda tyrgen pottuq xemceqden ap corudarьꞑ najttadьm.

Oon angьda aƶьl-agьj polgaş kulturuꞑarnь ulam na өstyrer polgaş ARN-ьꞑ 10 tugaar Uluq xuralьnga cedlişkinniq uƶuraƶьr-pis tep salgaꞑ jөreelinerni cedip alьr poor-sler tep takpьr idegedim.

Saa pajьrlьq! Slerniꞑ PAJЬR.

Eş Kokkinakiniŋ pedik uzudar talazь-pile tiilelgeleri

SSRE-nin uzar-xeme colaaccьzь eş **Vladimir Kokkinaki** tep kizi 1935 cьldьn 11 ajda ciik uzar-xeme-pile uşkaş, 14.575 metir ery kədyrylgeş, pygy telegejnin kьrьnga uzar xeme-pile ery kədyrlyr talazь-pile 1 tugaar turup turgan Franzь ulustun uzukcuzu **Donadi** t e p kiziden 142 metir azьr kədyrylgeş, telegej kьrьnda pir tugaar ery uzukcu kizi polgan cyve.

Myn po kizi po 1936 cьlda ery uzar talazь-pile caa caa cedilgelerni cetkileen, onu todargajlaarga:

1936 cьldьn ijyl ajnьn 21-de eş **Kokkinaki** cyve tazььr „SKB-26" tep 2 matorluq uzar-xemege 500 kilogram cyve salьp algaş 63 minut iştinde 11.458 metir cedir kədyrylgen polgaş ol talazь-pile telegejnin kьrьnga pir tugaar turgan Franzьnьn uzukcuzu **Sinjerin** tep kizini aşkaş, telegej kьrьnda pir tugaar poop yngen, paza ol kədyrylgeş „ol araj cetpedi oon-taa ery kədyrlyp polur tugan - men" tep turgan.

Myn po eş **Kokkinaki** 500 kilgram cykteqliq, cyve tazььr uzar-xeme-pile 11.458 metir ery uşkaş, telegej kьrьnga pir tugaar polganьn pajьrlaaş, eş **Stalin** Kokkinakiga cagaa pizeen. Ol cagaa polza:

„Uzukcu eş V. Kokkinakige

Iji motorluq uzar" xemege 500 kilogram cyve kaap algaş telegejnin kьrьnga pir tugaar pedik kьldьr uzup, cediişkiniq polganьnarnь cergeleştirpajьr cedirip tur-men.

Slernin xolunarnь pьzьь-pile tuttum. I. Stalin"

Oon s o o n d a avgustun 3-te paza 2 motorluq „SKB-26" tep uzar-xeme-pile 500 kilogram cyktyq uzup yngeş, 13.110 metir ery kədyrylgen.

Oon soonda cookta caa **Iluşin** tep erttemdennin cogaadьp kьlgan 2 motorluq uzar-xemezinge 1 toon (1000 kilogram) cyve kaap algaş 12.101 metir ery kədyrylgen.

Ьncangaş podunun murnunda ery kaaş kattap uşkanьndan-taa azьr ery kədyrylgen polgaş ol caa cediişkinin cergeleştir eş **Stalin** eş **Kokkinige** paza cagaa pizeen, ol cagaa polza:

„Uzukcu eş V. Kokinakige

Ery kədyrlyp uzar talazьpile caa cediişkin cedip alganьnarga pajьr cedirip tur-men.

Slernin xolunarnь pьzьь-pile tuttum.

I. Stalin"

Eş **Kokkinakinin** ol pedik kьldьr uzudup turganьn SSRE-nin uzar-xemenin tep klubunun sport komizьndan şuptuzun todaratkaş, eş Kokkinakinin ol cediişkinnerin SSRE-nin podunun nasionaldьn cediişkini tur tep temdeqleeş, oon materialdarьn pygy Telegejnin Uzar-xeme Ebilelinin prezidiyumyn-ce eş **Kokkinaki** ery uzar talazь-pile telegej kьrьnda pir tugaar kizi tep temdeqlettireri-pile corudar tep toktaatkan.

Eş **Kokkinakinin** telegej kьrьnda kandьq-taa amьttandan arttьk ery kədyrylgeni-taa eres-le tur ebes-pe!

Eş **Kokkinakinin** po cediişkini cyq-le oon xuuzunda maadьrlьq pajdalьn kərgyzyp turar ebes, paza SSRE-nin agaarnьn uzar-xeme yletpyrynyn ekki sajzьraanь polgaş uzar-xemelernin şьnarьnьn ekkizin kərgyzyp tur, paza mьndьq ery uzar uzukcular SSRE-de cangьs eş **Kokkinaki** ebes polgaş moon songaar ьndьq maadьrlьq uzukcular cyscyzy-pile kəbydeeri cer-le cəgeniq cok.

Ьncangaş eş **Kokkinaki** polza, am SSRE-nin kelir yjenin maadьrь tur-ebes-pe! Ol tugajьnda **Stalin** SSRE-nin maadьrlarьn xyleep ap turgaş, cugaalaanь polza:

„Kokkinaki polza, po maadьrlarnьn arazьn-ce kirip kelgeni tabarьlga ebes polgaş cer-le Sovettin maadьrь poor kizi, onu men am-na paaş udur pilip cugaalap tur-men".

Ьncangaş SSRE-nin kelir yjenin maadьrь, telegej kьrьnda pir tugaar pedik uzukcu eş **Kokkinakige** pajьr cedireeliner!

Mooldun şeriq uzukcularьnьn pajьrь

SSRE-nin „Pravda" tep solununda, SSRE-nin Ckalof, Bajdukof, Beljakof suqlarnьn kajgamcьktьq uzuduuşkun kьlganьnga Mool arat respubliktьn şeriq uzukcularьnьn cedirgen pajьrьn parlaan.

Ol pajьrьnda Mooldun uzudukcularьnьn cugaalaanь polza: „SSRE-nin udurttukcularь eşter **Stalin, Voroşilof** polgaş Sovet Ebilelinin Maadьrlarьnga.

Pottarьnьn cerge xonmajьn ьrak uzar uzuduuşkunu-pile pygy telegejge pir turgaar cerni ezeleen eşter Ckalof, Bajdukof, Beljakof suqlarga pajьr cedirip turpis.

Pis, Mool Arat Respubliktьn uzukcularь, SSRE-nin maadьrlarь—slerden yleger ap, podubustun xamaarьşpas təreen curttubustu pьzьь-pile kamgalaar-pis.

Mooldun uzukcu-şeriqleri".

SSRE-niŋ Norvegi ulusta elcininiŋ medeqleli

SSRE-nin cazaanьn cerinin taaskanь-pile SSRE-nin Norvegi ulusta elcini eş JAKUBOVIC tep kizi myn Norvegi ulustun taştьkkь xerek jaamьzьnьn sajьdьnga trotskistьq-zinovjeftьq kontrrevoluscu ərlyrykcylernin tugajьnda medeqleen. EŞ JAKUBOVICININ medeqleeni polza, trotskij-zinovjeftьq ərlyrykcy organizastь am yjede slernin Norvegi ulustun tebiskeerinde curttap turar—L. Trotskijnin paaştajgь sanal, paaştalgazь-pile turguskan polgaş Trotskij polza, Sovet Sosialistьq Respubliktarnьn Ebilelinin cazaanьn kezigynneri polgaş oon arat conunuq paaştьncьlarьn ərlygyleer sorulgalьq ak ərlyrykcy kontrrevoluscu organizastьn organizakcьzь polgaş udurttukcuzu kizi cyve teerzin todargajь-pile temdeqleen.

Oon-pile kadь medeqlep cugaalaanь polza:

„Ystynde ajьtkan cyylderni Norveginьn cazaanьn ceringe tьnatpь-şaan, Sovettin cazaanьn cerinin temdeqlep turarь polza, ak ərlyrykcy organizastьn organizakcь udurttukcuzu L. Trotskijge Norveginin cazaa podunun curttunga moon ьnaj xorup curttaar ergeni peer coruk—SSRE polgaş Norveginin arazьnda turup turar ep najьraldьq xarьlzaazьnga pagaj cyve pooru cadabas polgaş paza turup turar pygy telegejnin xarьlzaazьnьn pajdalьnga udurlanьşkak polur poor... ьncangaş Sovettin cazaanьn ceri L. Trotskijge moon ьnaj xoruur ergeni perbejin kьzьgaarlaar tugajьnda coguur xemceqlerni alьrьndan cer-le tadagalzabas poor tep Norveginin cazaanьn ceringe idegep tur"—tep medeglep cugaalaan tur.

(Agaar medeezi).

Ispanda faşistьq yjmeen yrgylcylebi-şaan

Yjmeenniŋ pir aj polganьnьŋ tyŋnelíniŋ tugajь

Ispannьn iştikki xerek jaamьzьnьn ceri respubliktьn faşistьq yjmeencileringe udur 1 aj xire temissezip turarьnьn tynyn carlap tьnnatkan.

Myn tьnnadььşkьnda medeeleeni polza:

Yjmeencilerni poo cepsektiq arat condan **Madrit, Barselon** cergeliq 12 uluq xooraj paza Balear tep orttuluktardan arьqlaan polgaş po xoorajlar polza, tus curttun kol xoorajlarь polur.

Əske talazь-pile ap kəərge, faşistar paza cadьk cerlerde tuttunmu-şaan. Oon-pile kadь aaşcem, ook, tarь talazь-pile cedinmestep turarlar, olar pottarьnьn şerii polgaş xamaattь curttakcь connarga udur ərlyrykcy pajdaldь xereqlep turarь pile tuttunup turarlar.

Yjmeencilernin camdьk turar cerlerinde connar cazakka tuzalaar şimceeşkinnerin paza egelep turar.

Ьncangaş 30 xonukta caalazьp, temisseşken soonda respubliktьq cazak curttun eezi poop xebeer cьdьp kalgan—tep tьnnatkan.

Anglinin pir solununun medeelep turarь polza, Ispanga 1 ajda xamaattьnьn tajьnь polgan soonda 34.000 xire kizi ərlgen polgaş palьqlangan paza et talazь-pile kogaralь 125 saja sterlingiler (Angili akşalar) polur—tep medeeleen.

Ispannьn erengej sajьdьnьn medeqleli

Avgus ajnьn 19-ta Ispan respubliktьn cazaanьn cerinin erengej sajьdь **Xoze Xiral** tep kizi, SSRE-nin „Pravda" tep solununun Ispanda turar korresponden-cizin xyleep algaş cugaalaanь: „Men polza, pir-le tugaar SSRE-nin niittilgezinin təleezi-pile şuut xarьlzazьp, pygy cazak polgaş oon tazalakcьlarь paza pygy-le pəlykternin murnundan Ispannьn uluzu kadьq perge pajdalga turar yjede cerge kaatpajьn koncuq najьraldьq xarьlzaalьq poop turgan Sovettin uluzunga koncuq uluq pajьrnь cedirip tur-men. Men podum erttemden, ximi talazь-pile pofesser (uluq erttemniq) kizi polgaş şaqda-la SSRE-ge parьksap, oon erttemdenneri-pile tanьzьp, oon cookşulazьrьmnь tьbar podap coraan-men.

Ьncalza-taa am yjede men podum respublikcь, demokrat kizi polgaş monarxinin karangь kyzy polgaş faşizm, reaksьdan respublik, kultur polgaş Ispannьn conunun kezlin kamgalaar respubliktьn cazaanьn paazьnda apparganьm ol tur.

Po aar temissel kazan tənerijik, ьncaarda ol murnunda podap coraan podalьmnь kyyssedip, SSRE-ge cede peer poor-men, ol paarьmda SSRE-ge cyq-le sonuurgap paar ebes, xarьn koncuq xanь pajьr cedirip paar-men.

Pistin curttubusta faşistьq yjmeenciler polgaş oon taştьkkь tuzalakcьlarьn azьp şьdaarьbьs kamgalaarьmnь xyleettinip turmen.

Kadьq, şьngьь curumnu sagььrьnga podumnu polgaş əskelerni albadap, paza komandirlernin tuzaaldarьn şьngьь kyyssedirimni xyleettinip tur-men.

Xamьk-la pagaj setkildiq cybeler kьlьrьndan podumnu tьrttьnьp, əske eşterimden ьndьq cybe kьla-peerlerni xoruqdaar polgaş kandьq-taa pajdal turup turza podumnu koncuq pьzьq, maadьr kьldьr tudarьmnь xyleettinip tur-men.

Podumnun pygy-le kyzymny respublik polgaş cazaktьn xereenge peerimni xyleettinip tur—men. Podumnun amь-tьnьmnь podumnuq respubliimnьn polkazьnga polgaş podumnun uluzumnun xereenge peer-men.

Men po pajьrlьq tangьraqdaidardan podum turam-pile ojttalaj perzimze eşterimden paak tep kəər polgaş tyrymnyn jozugaar meni kam xajьra cokka kəər appaarьn xyleettinejin".—tep tangьraqlaan.

Po polza, Ispannьn cangьs frontudan songutkan cazaanьn şaqdaa şeriqleri respubliin kamgalaarьnga pistin Tьbanьn rovolustuq şeriqleri ьşkaş tangьraan perip xyleettinip ap turarь ol tur.

Ispannьn ulustun şaqdaa şeriinin tangьraqlalь

Franzьnьn „Ponuler" tep solunu Ispannьn ulustun şaqdaalarьnьn tangьraqlalьn toluzu-pile parlaanьn manaa todargajlaarga: „Arattьn oqlu, Ispan respubliktьn xamaattьzь men, ulustun şaqdaazь tep attь podumga ekki turam-pile xyleep alьr-men.

Ispannьn uluzu polgaş respubliktьn cazaanьn murnunga xyleettinip alьrьm polza, demokrattьq xostalga, tajьnь coruktun purungaar tepşiirinin xereen ərlgyzemce kamgalap, faşizmnь təncyzynge cedir cok kьlьp, ulustun şaqdaazьnьn şerii tep attь şьn setkilim-pile kadagalaarьmnь tangьraqlap tur-men.

Şeriqnin xereen ekki tura-pile ərenirimge pygy-le argalarnь xereqlep paza nasionaldьn ency-zy polur menee idegep tuduskan poo cepseemni idegeldiq

Japonuŋ uzar-xemeleri SSRE kьzьgaarь kirip turgan

Xabarovsk xoorajdan medeelep turarь polza, səəlgy yjede Japonnun uzar-xemeleri, eleen xəj sannьь-pile SSRE-nin kьzьgaar curumun yrep turar (kьzьgaar-ce kirip turar) appargan. Cyq-le avgus ajnьn 14-ten 23-ke cedir pezin Japonnun uzarxemeleri SSRE-nin kьzьgaar curumun yrep, Mancoy-go talazьndan SSRE curttunun tebiskeerince 5 udaa kiir uşkulaan.

Avgus ajnьn 23-te Japonnun uzar-xemezi paza SSRE-nin kьzьgaar curumun yrep, kiir uşkan. Ol keerde 2 uzar-xeme kelgen polgaş myn uzar xemeler 22 tugaarlьq kьzьgaar temdeenin (kьzьgaar pajьzazь) turar rajonunga SSRE-nin curttunun iştin-ce 15 kilometr xire kiir uzup kelgen.

Temgi uzar-xemeler 23 tugaarlьq kьzьgaar pajьzazьnьn turar ceri-pile Mancuurnun kьzьgaarьn-ce tedir uzup kire pergen.

Par turar medeeden tьnnaarga Japonda turar SSRE-nin elcininin ceri Mancьnьn Xarbin xoojda turar SSRE-nin cingine konzul ceringe SSRE-nin curttunun tebiskeerin-ce temgi Japonnun uzar-xemelerinin tyrym cokka kirip turgan tugajьnda udurlanььşkьnьn cugaalazьn tep taaskan.

(Agaar medeezi-pile).

Ispannьn xəj tymeninge tuzalamcь

Faşistьq yjmeencilerge kyştyypile udurlanьp, cangьs frondunun cazaan ulam-na pьzьdьp turar—Ispannьn maadьrlьq xəj tymeninge calbььştьq iziq pajьrnь cedirbi- şaan, pistin Sovtьbtranstьn azьlcьn polgaş alban xaakcьttarь, Ispannьn xəj tymeninge pottarьnьn revoluscu setkili-pile akşa xərenginin tuzalamcьzьn kərgyzyp, 248 kizinin iştinden 225 kizi adьn saldьrьp, 982 akşanь Tьba bankь-ce şilcitken.

Moon iştinde 23 kizi kədeege azьldap coraannьn cьldagaanь pile adьn pizidip, akşa tuzalaarьndan ozaldaj pergen.

Myn 248 azьlcьnnьn iştinde 117 profes kezigynneri şuptu adьn pizidip cys xuu kirişken.

Uk azьlcьnnьn uluq xuralьndan 1 xynnyn şalьnьn pizider tep lozun salgan polza-taa, camdьk eşter 2-3 xynnyn şalьnьn podunun ekki turazь-pile salьp turgan, cizeeieerge, eş Seden 15 akşa, eş Xaban-ool 10 akşa, eş Aratof 20 akşa salgьlaan polgaj.

Moon iştinde cetpes cyylder paza kəstyp turgan, cizeeleerge, eş Cimissii-pile Arakcaa olar 3-3 akşa salьr turgaş-la 1-1 akşa pergen, onu peerde koncuq-la tura coktanьp xьjlanьp turgaş pergen.

Pistin Sovtьbtranstьn azьlcьn polgaş alban xaakcьttarь pister xəj tymenrin xeree teeş xyrezip turarlarga kazan-taa akşa xərengi tuzalamcь kərgyzeribisti amtaa yrgylcyleeliner!

Sovtьbtransta mestkom targazь **Tarttan-ool.**

Caa adьram, po tyne kajaa xonar coor

„Cerlik-ool" meen podumnu coguur cerden eleen xarььssalgalьq alban kьlьr kizi-sen teeş xyleedip kaan cyve.

Uk albannь menee taaskanь polza, „Kьzьl-xoorajda pygy-le curtlakcьlarnьn oran-pazьnьn cangьstь-taa arttьrbajьn kezip xonarsen" teen cyve. Ol taalganь 35 cьldьn səəlgy yjezinden peer podumnun şьdaar-şaam-pile eleen-ne kyyssedip keldim.

Coguur cernin taqzьp kaan azьlьn men ərkpelebes-men, ьndьq polza-taa, kьzьn sookta suq, orajttaj pergende camdьk ulustun pazьnьnga paarga kiirbejin paar cyylder par poor cyve tur, onu coguur cerden meni kancaar kəər cyve irgi?

Coguur cerden pir-tee meni pazьnnar kezip coruur-sen tep şiitpirleen cyve təleede, meni kьmnьn-taa pazьnьnga, kajь-taa şaqda kirer ergeliq kьldьr şьnzьlgalgadan tьpsьp perze kandьq irgi? Pir ebes onu cəpşeerebes cyve polza, meni po cugula albanьmdan xalaaş, oon cugula ebes-taa polza, ərske kudukku kara azьlga kiireri kandьq irgi?

Coguur cerden kьbş sook tyşkelekte pir şiidin yndyryp, menee ərşşeel kelderel kərgyzerin koncuq-la idegep olur-men.

„Cerlik-ool"

Ekki aƶьldьƣ yyr

Tees-xem koƶuunuꞑuꞑ Tere-xөl sumuzunda namnьꞑ 10 tugaar yyrynyꞑ keƶigynnerinin aƶьl-agьjь өzyp turar.

Tus yyr keƶigynnerinin iştinge ekki aƶьl corutkanь, keƶigynnerinin aƶьl-agьjь өzyp turarьn manaa kөrgyzerge polza:

Pygy keƶigyny 39 turda, olarnьꞑ iştinden piƶik pilirleri 31 kiƶi poop turar.

Oon ьꞑaj aƶьl-agьjьnьn cьl-cьlda өzyyşkyny:

Mal paaƶь:

1933 cьlda	3090 paaş;
1934 cьlda	3881 paaş;
1935 cьlda	4626 paaş;
1936 cьlda	4746 paaş;

Mal kaƶaazь:

1933 cьlda	10 kezek;
1934 cьlda	17 kezek;
1935 cьlda	29 kezek;
1936 cьlda	31 kezek;

Kesken sigeni:

1933 cьlda	$11\frac{1}{4}$ ga;
1934 cьlda	$10\frac{1}{4}$ ga;
1935 cьlda	$14\frac{7}{8}$ ga;
1936 cьlda	$17\frac{1}{4}$ ga;

Taraa taraanь:

1933 cьlda	$4\frac{1}{8}$ ga;
1934 cьlda	$6\frac{3}{4}$ ga;
1935 cьlda	$7\frac{5}{8}$ ga;
1936 cьlda	$12\frac{3}{4}$ ga;

Po sannardan ap kөөrge, myn yyr cazak, namnьꞑ toktaal ajttььşkьnnarьn kyyssedip, nam keƶigynneri arattarnьꞑ murnakcьƶь poop, ylegerni kөrgyzyp turarь todargaj tur.

Cer-le nam yyrleri polgaş nam keƶigynneri şak mьncandьr aƶьldaar polza, koncuƣ ekki polgaş өske yyrler şak mьndьƣ cediişkinden cedip ap, nam, cazaktьꞑ ajttььşkьnьn kyyssedir coruk cugula tur.

Likpuntu paşkьƶь T. Peƣzi.

Sadьp alььşkьnga tuzalaan

Cөөn-xemcik koƶuununuꞑ Teʙe-xaja sumuzu 10 tugaar arʙannьꞑ xamaattьƶь eş Occur, tus sumuda majgьnnьꞑ sadьp alььşkьnьnga koncuƣ ekki kirişken.

Ciƶee: myn sumuda majgьndan podunuꞑ idepkeji-pile tyr sadьƣ kьlьrь-pile 5000 akşanьn paraanьn ap algaş 5 ajdan egeleeş 7-8 ajlarda sadьp algan cyylderi polza:

Cьlgь mal—6 paaş, inek—17 paaş, xoj—29 paaş, өşky—26 paaş, şuptuzu—78 paaş mal sadьp perdi. Oon ьꞑaj 65 kilogram tyk, 60 kilogram sarcaƣ, 170 akşa podu-pile mьndьƣ cyylderni podunuꞑ ekki turaƶь-pile sadьp perdi.

Cer-cerde tergi sadьƣcьlarь polgaş arattar eş Occur ьşkaş aƶьldaarьn kьjgьrdьm.

Teʙe-xajada nam yyrynyꞑ targaƶь Semis-ool.

Ylegerliƣ stanzьda sadьp alььşkьn

Cadaanada „Cyrmit-taƶь" attьƣ Ylegerliƣ stanzьda kooptun majgьn sadьь po cьldьꞑ mal sadьp alььşkьnьn 8 ajnьꞑ 10-ga cedir yrgylcylep corudup kelgen. Po arazьnda sadьp algan malь polza: inek—55, cьlgь—16, xoj—134, өşky—209, kattьşkaş—414 polgan, oon iştinden eksport-ce corutkanь: inek—50, cьlgь—16, xoj—94, өşky—139, kattьşkaş—299 paaş mal corutkan.

Am planda cetpejin turarьn cedip alьr teeş xyn-pyrynyꞑ aƶьlьn tergi, taalьn, aktif sadьƣcьlarь tamcьştьr aƶьldap turar.

Profes tөleezi SAꞐCAT.

Şaƣ polza orajttadь, sigen өjy ertter cetti, mьncaꞑgaş sigen kezilgezin tyrgedediꞑer!

Cer-cerde sigen kezilgeziniꞑ corudulgalarь

Tere-xөl koƶuununda

1936 cьldьꞑ sigen kezilgezin Tere-xөl koƶuunu 8 ajnьꞑ 17-ge cediƶ corudup turarьn manaa kөrgyzerge polza:

Kesken ceri 78 ga, xөppeeni 2.437, puudu 12.185, saraattaanь 40, tolgap askanь 931 polur tur.

Moon ap kөөrge: moon murnunda sigen kezip corʙaan arattar, am po cьlьn po xire sigen kezip aƶaap turarьn kөөrge een-ne cediişkinniƣ tep polur tur.

Myn cerniꞑ camdьk arattarь moon murnunda sigen kezip corʙaan polgaş sigen kezilgezinin argazьn ekki pilʙes, ciƶeeleerge: camdьk arattar sigen kezer xadьrnь anaa-la ьjaşta sьptap algan tudazь-taa cok kezip turar, paza camdььzь sigenni piƶek-pile ijikpe taraa kezer ьrgak kadьr-pile kezip turar poor tur.

Po polza, myn cerniꞑ arattarь sigen kezilgezinin pajdalьn, onu kezip aƶьr arga-xemceen ekki pilʙezin xereccilep turar tur.

Am pistiꞑ sorulgaʙьs polza, po kezip alganьььska pөgyp olurup alʙajьn, am-taa ekki sigen peletkep algaş, kьştьꞑ cudunga mal alьspaalь tep sorulganь murnuʙuska salьp alьr uƶurluƣ-pis.

Koƶuun targaƶь Tyger.

Xendergede

Uluƣ-xem koƶuununuꞑ Xenderge sumuzunuꞑ xamьk arat conu 1936 cьlda sigen kezilgezin koncuƣ ekki corudup turar tur. Cyl teerge, 1935 cьlda 60-70 ga xire sigen kesken polza, am po cьlьn 375 ga sigen kezip algan, ooꞑ puudu 13.660 polgan.

Sigen şөlynyꞑ po xire kalʙarganьnьn cьldagaanь polza, aaldar tajga sьn-kezip, mal odarladьp cajlaanьnьꞑ xaraazь-pile Xenderge-nin Arьƣ-adaa, Eleges unnu polgaş oon taa өske cerlernin sigen kezip kөrʙeen cerlerinden koncuƣ ekki sigen yngeninin xaraazь-pile arattar oon caa cerler aƶьƣlap sigen keskeninin xaraazь-pile ьndьƣ polgan tur.

Po polza, nam, cazaktьꞑ sigen şөlyn ulgattьrar teenin kaaş kattap kөʙydetkenin todargaj cugaalap turarь ol tur eʙes-pe.

Arat conga idegeerim polza, kezip algan sigenin mal maganga cidirtpejin ekki kaƶaalap aƶьƣlap, onu kьƶьn mal-maganga taarьştьr cidirttip, cutka malьn perʙes poor tep idegedim.

UXK-da OKTE Byrozunuꞑ targaƶь Paƶьr-ool.

Pelʙejde

Kaa-xem koƶuununuꞑ Pelʙej sumuzunuꞑ pygy 4 arʙanьnьꞑ po 1936 cьldьn 7 ajnьꞑ 12 xynyndeen 8 ajnьꞑ 25-tin xynynge cedir kezip algan sigeninin tynnelin portta san-pile kөrgyzerge: sigennin gaƶь—$119\frac{3}{4}$, ooꞑ xөppeeni—2314, puudu—11.570.

Po ystynde sandan algaş kөөrge, cazak, namnьꞑ xyn-pyryde salьp turar lozunuꞑ arat condan kyyssedip turarь ol tur.

Moon murnunda poop ertken ulustuꞑ 8 tugaar uluƣ xuralь polgaş ulustuꞑ 16 tugaar Picce xuralьndan, orannьꞑ aƶьl-agьjьnьꞑ kol adьrь poor—maldьꞑ cemizi sigenni xөjy-pile peletkeerin pistin sumunuꞑ arattarь kyyssedip tur.

Sumu targaƶь Mөnge.

Ak-turuƣda

Cөөn-xemcik koƶuununuꞑ Ak-turuƣ snmuzu 8 ajnьꞑ 20-ge cedir 91,5 ga sigen kezip algan, ooꞑ puudu 8190 polgaş xөppeenni 1638 polur. Turguskan saraadь 5 polur tur.

Am-taa camdьk kezip turarlar polgaş caa pөlyp, saraattap turarlar tьkka xөj.

Moon algaş kөөrge, tus sumu sigen kezilgezinin talaƶь-pile myn ekki corup turar tur. Am oontaa xөjny kespi-şaan, kьƶьn malga tuza polur ьlaꞑgьja taraa saʙanьꞑ toluzu-pile aƶaap alьrьn oraldaƶььlьꞑar.

Paşkь Karcьk.

Caattьda

Uluƣ-xem koƶuununuꞑ Caattь sumuzunuꞑ 4 tugaar arʙanь sigen kezilgezin 7 ajnьꞑ 25-ten egeleeş 8 ajnьꞑ 25-ke cedir corudup kelgenin manaa kөrgyzerge:

Kezer teen ceri 43 ga polza, am kezip alganь 59 ga polgan, ooꞑ xөppeeni 2069, puudu 8276 polur tur.

Moon ap kөөrge, kezer teen cerinden 16 ganь aƶьr kezip algan, am-taa kezer tep sigen kezilgezin yrgylcyleʙi-şaan corudup turar.

Po polza, cazak, namnьꞑ ajttььşkьnьn kyyssedip turarь ol tur.

Arakcaa.

Şuurmakta kyryne xөreꞑgizi sigenniꞑ kezilgezi

Tees-xem koƶuununuꞑ Şuurmakta kyryne xөrengizi sigennin kezilgezi ekki corup turar, cyl teerge, kezer teen planь 50 ga, onu po cьldьn 7 ajnьꞑ 28-ten egeleeş, 8 ajnьꞑ 25-ke cedir kezip alganь 35 ga, am kestinmeeni 15 ga polur tur.

Po artkan sigenni 8 ajnьꞑ 30-ge cedir toozup alьr teeş brigat targaƶь eş Erencin xyleenip algan aƶьldap turar.

Kezer teen 50 ga sigenni 8 ajnьꞑ 25-te tөgerer uƶurluƣ turgan cyʙe, myn ajnьꞑ 15-ten 20-ge cedir caas-poraꞑ polgaş kyş cedinmejin paardь.

Mьncaꞑgaş brigat targaƶь eş Erencinge idegeerim polza, saraattap algan sigeninerni mal maganga yretpejin, kaƶaa-xoraazьn tyrgen kьlьp alьrь cugula polurun idegeejin.

Lopsan-seren.

Tuzalaşkan

Tees-xem koƶuununuꞑ Şuurmak, Pert-taƣ sumularьnda „Stalin," „Kalinin", „Cyrmit-taƶь" MAE-ler polgaş Kьƶьl-arьƣda xamaattь arattar kattьƶьr algaş 35 kiƶi, 9 aattьƣ, 3 sigen pөler maşinalьƣ, 20 ajььrlьƣ kelgeş, kyryne xөrengizi sigenni şef jozuzu-pile tuzalaƶьp aƶьldaƶьp pergeş paardь.

Olarnьꞑ kьlьp pergen aƶьlь polza, 5 saraat turguskan, ooꞑ xөppeeni 400, puudu 2000 polur tur.

Ol aƶьldap kelgenner koncuƣ idepkejliƣ kьƶьp aƶьldap perdi, ciƶeeleerge: Eşter Cydek-ool, Natpit-ool, Porʙak-şьn, Picenof, Sumoi polgaş oon-taa өske eşter koncuƣ ekki aƶьldaan.

Po cyny kөrgyzyp tur teerge, kөdeenin arat conu kyrynenin aƶьlьnga pottuƣ tuzanь kөrgyzyp, nam, cazaktьꞑ sigen kezilgezin tyrgededir tep ajttьşkьnьn kyyssedip turar.

Өske arat con şak mьncaandьr xөj niittinin xuuzu-pile kyrynenin kandьƣ-taa aƶьlьnga tuzalaƶьr polza, ulustuꞑ aƶьl-agьjьnьn sajzьraıьnga uluƣ tuza polur tep idegedim.

Lopsan-seren.

1348 paaş aarьƣ mal emnediʙis

Kьƶьl-xoorajga turgan mal emcizinin surguulunuꞑ iştinden pir ʙrigat, Kьƶьl-xoorajdan 6 ajnьꞑ 1-de yngeş Cөөn-xemcik koƶuununga paardььs. Ol koƶuunga pargaş, koƶuunnuꞑ mal emcizinin aarьƣ maldar xyleep emneer ceringe kodur aarьƣ maldar caap emnep aƶьldadььs.

Myn 6 ajnьꞑ 5-ke cedir kөdee sumular-ce yngeş, sumularnьꞑ mal emcizinin tөleeleri-pile kadь aaldar kezip coraaş 990 paaş kodur şeer maldar emnep, oon өske aarьƣ 358 paaş poda maldar emneer.

Ol kөdeege ap coraan, өjlyƣ emiʙis tөne peerge mal emcizinin tөleelerin corutkaş em aldьrьp algaş, arattarga cedirip perip, aƶьl kьlьp corudubus.

Mal aarь-pile temissel corudar talaƶь-pile sumularda cetpes tuduu cylder eleen par poor cyʙe tur, cyl teerge: emci tөleeleri surguuldap alza-taa, aƶьl corutkanь koncuƣ xoʙar, paza camdьk sumularda emci tөleelerin sumunuꞑ uluƣ aƶьldarьnga kiirip algan, mal aarьp kodurlap өlyp turda, ol-ce onza sagьş salʙas, cagьrga ceri, ol kiƶilerinden negeer at cok sumular paza par polgulaar tur.

Oon ьꞑaj mal emin cөp aƶьƣlaʙas, taarьştьrьp perʙes cyylder par polur tur.

Ciƶeeleerge: kodur aarьƣnь өlpe, kurgaƣ-pe tep taarьştьrʙas, өl, kurgaƣ kodurlarga emni taarьştьrʙas, paza emni iziƣ sook cerge kajь xamaan cok salьr polgaş askьn aƶьk turguzar xire cetpes cyylder par tur, ol polza, emnin kyƶyn paksьradьr coruk tur.

Pistin sanalььs polza, moon soꞑgaar cagьrga cerleri, emci tөleelerin ekki negep, өske tapkьr aƶьldardan picce cajlьƣ kьlgaş, mal emneer coruun-ce şuut uƣlandьrьp, ol aƶьlьn tьnƶьdar coruk cugula.

Arattarga emni aƶьƣladьrda, onu kandьƣ janƶьlьƣ aƶaarьn polgaş emnep aƶьƣlaarьn ekki tanьştьrьp peeri koncuƣ cugula tur.

Mal emcizinin surguulunuꞑ pөlyk ʙrigat targaƶь Camʙal.

Maldьꞑ xaldaʙьrlьƣ xoralьƣ aarьƣlarь-pile temisseldi kaƶan-taa koşkalpajьn yrgylcylep corudaalьꞑar!

Ekki aƶьldьƣ yyr

Parьn-xemcik koƶuununuꞑ Kargь sumuzunda namnьꞑ 6 tugaar yyrynyꞑ 66 sannьƣ keƶigynnerinin mal polgaş aƶьl-agьjьnьn өzyldezin manaa san-pile kөrgyzerge:

	1933 c.	1934 c.	1935 c.	1936 c.
inek	635	707	979	997
Cьlgь	255	210	258	304
Xoj	2625	3783	4439	4591
Өşky	1684	1749	2162	1958

Tus yyrnyn malьnьꞑ өzyldezin cьl cьldaazь-pile ap kөөrge, koncuƣ өzyldeliƣ tur.

Oon aꞑgьda kultur talaƶь-pile ap kөөrge, piƶik pilir kiƶi 60, pilʙes kiƶi 6, po polza, eleen uluƣ cediişkinniƣ tep polur.

Oon ьꞑaj parlalga talaƶь-pile cьl-cьldaazьn ap kөөrge, 1933 cьlda „Şьn"—29, „Areve şьnь"—12, 1934 cьlda „Şьn"—30, „Areve şьnь"—12, 1935 cьlda „Şьn"—37, „Areve şьnь"—13, 1936 cьlda „Şьn"—35, „Areve şьnь"—18, „Xostuƣ arat"—27, „Cazaktьꞑ kol medeezi—17, 1936 cьlda cagьlgaƶь 97 kezek polur.

Po parlalga cagьlgaƶьn ap kөөrge, keƶigynnernin sanьꞑga „Şьn" solun cetpes tur. kelir 37 cьlda 100% cagьdьp alьr uƶurluƣ.

Mьncaꞑgaş kelir kььştьꞑ cudunga maldь caꞑgьstь-taa alьspas tugajьnda maldьꞑ cemiƶi sigenni ekki peletkeeri koncuƣ cugula tur.

Kargьda aratkor Moldurga.

Ylegerliƣ taraa aƶьr-aksьƶь

Cөөn-xemcik koƶuununuꞑ Kьƶьl-taƣ sumuzunuꞑ 3 tugaar arʙannьꞑ xamaattьƶь eş Camaa polza, taraa aƶaalgaƶьꞑga koncuƣ idepkejliƣ kьƶьmak eş tur. Cyl teerge, po cajьꞑ taraazьn өrge cij-peerge, tyn-xyn cok 20 xonuk xirede poolap, tuzaktap-taa өlyrgyleen, oon pir todargaj өrge өlyrgen argaƶь polza, pir өrgeni tiriƣge tudup algaş algьrttьrga, өske yꞑgyrlerde cьkan өrgeler unyp kelgileerge oon poolap kьrьp turgan.

Paza oon soonda taraazьn kuşkaş cij-peerge, paza-la poolap өlyryp, şaꞑ etsip turgaş kuşkaş askьndan taraazьn kamgalap algan.

Oon ьꞑaj taraanьꞑ cajgь sugat aƶaalgaƶь koncuƣ ekki polganьndan eş Camaanьꞑ taraazь koncuƣ caagaj poop turar.

Taraanьꞑ өske caşpan sigenin şuptuzun culup arьƣlap aƶaap kelgen.

Moon algaş kөөrge, eş Camaa taraa aƶaalgazьꞑga koncuƣ ekki eş myn tur. Өske arattar paza şak mьncaar aƶьldaar polza, toduƣ-togaa, omak-xөktyƣ amьdьraar uƶurluƣ.

Kьƶьl-taƣda M. Talaa.

Pөry, adьƣnь moon arttьk kьraal

1936 cьldьꞑ 5 ajnьꞑ 15-ten egeleeş 8 ajnьꞑ 15-ke cedir pygy respuʙliktьꞑ iştinde өlyrgen pөry polgaş adьƣlarnь moon adaanga todargajlaarga polza:

1) Pөryny 119-tu өlyrgen polgaş ol 2300 akşa polur.

2) Pөry ooldarь 381.

3 Adьƣ 96 polgaş oon akşazь 1036 polur.

Ьncaꞑgaş pөry şuptu kattьşkaş 500-ty өlyrgen tur.

Po cyyldy ap kөөrge, pygy respuʙlikta 3 aj eccizinde 119-la aluƣ pөry, 96-la adьƣ өlyrgen coruk koncuƣ cetpes tur.

Ьndьƣ tөleede, maldьꞑ po tajƶьnnarь-pile xyreƶiriʙisti tьnƶьdaalьꞑar eşter!

Ojdup-ool.

Ajaŋgattьda cajlaq şkolazьnьŋ ertkeni

Parььn-xemcik kozuununun Ajangattь sumuzunga cajlaq şkolazьn po cьldьn 6 ajnьn 2-den egelep azьtkaş, 8 ajnьn 20-de uk azьlьn tendyrgen. Po arazьnda 47 kizi өerenip kelgen, olarnьn өerengen şьnarьn ap kөerge:

Pөlykter tugaarь	Kizi sanь	Өerengen şьnarь							
		koncuq ekki	xuuzu	ekki	xuuzu	orttumak	xuuzu	adak	xuuzu
I tugaar pөlyk	25	2	8,0	7	28,0	13	52,0	3	12,0
II tugaar pөlyk	22	3	13.63	8	36,36	10	45,45	1	4,56

Ystynde sandan algaş kөerge, şьnar talazь-pile ekki өerenip ertken tur. Өeredilgenin pygy programьn 90,91 % kyyssetken. Şkolanьn sөөlgy tynnel xuralьnga teere 15 өerenikcilerni saazьn, karandaş-pile şannaan polgaş tergiin өerengen Pelek tep ooldu kozuunnun I tugaar cada şkolazьnga өereniri-pile şannaan.

Myn şkolanьn organizastьq azьl xeree erengejinde cygeer polgan polza-taa, sumunun camdьk alban xaakcьlarь şkolaga mьrьnaj kelbes cyyl par, cizeeleerge, sumunun oralakcь targazь Yndyn tep kizinin cyq-le suraa tьnnalьr poordan paşka, po cajьn şkolace cangьs-taa is pazьp corup kөrbeen.

Moon songaargь turar cajlaq şkolalarьnga sumunun xamьk organizastarь şudurgu kirzip, şkolanьn azьl xereen karaanьn oguteq kөryp turar coruk cugula tur.

Şkola paşkьzь PUJAN.

Kьzьl-mazalьkta kizi emcizinin azьldap turarь ekki

Parььn-xemcik kozuununun tөby—Kьzьl-mazalьk-xoorajьnda kizi emcizi xereezeen eş Granebr teerzi, podunun xyleelgeliq azьlьn өj-şaandan ozaldatpajьn koncuq eptiq eeldek azьldap turar. Cizeeleerge, emci ceringe kelgen aarьq ulustu şak parьmdaalabajьn yrgylcy emnep turar.

Paza po cьlgь emnelge ceriniŋ tuduuşkunun ekki kьldьrgan. Moon xaraazь-pile podunun at-aldarь arat conga algьp, arat con xөjy-pile emcige keep turar polgan.

Өske emciler po emciden yleger alza coguur.

Sestra **Typpyr.**

Emci tuzalamcьzьn tyrgen kөrgyzer xerek

Pii-xem kozuununun Pajan-xol sumuzunda izinaarьь koncuq kөbydeen polgaş ьlangьja piccii uruqlar koncuq өlyp xoraan. Po aarьqdan aaraan uruqlar amtaa xөj. Po coruk ьlangьja ulustun sigen, taraa azьlьnga pezin koncuq perge, saadaldьq poop turar.

Ьncangaş sumu targazь eş Jondan aat cetkeş, Turanda emcini keep calaarga ьnabaan, 2 xonukta keep cannьp kelgen cer-le ьnabaan polgaş xarьn ergi teokrat lamalar ьşkaş, em pereeli pottarьnar emnep alьnar tep turgan.

Po polza, anьjak өskennernin ceccek ьşkaş, xөlbenejnip өzyp olrarьnga koncuq-la perge poldu. Myn cernin conu emci ceri ьnabaska am kancaar poor cybe irgi? tizip turar, ol koncuq cetpes cyyl tur.

Өske kozuunnarnьn-taa, xoorajlarnьn-taa emci cerleri mьndьq pajdal-pile erestiq xyreşse polur polgaş paza Turannьn ol emci cerinin ьndьq pajdalьn coguur cerden xьnaaş, eleen şьngьь xemceqlerni alza ekki poor tep medeqlep olur-men.

Kөk-kөzee.

Emi aldьn uurgajь 1936 cьldьn 5 ajdan peer 9 ajga cedir kizi emcizi cogundan azьlcьnnar „aarьj perdim teeş azьl kьlbajьn paar coruktar ebeeş ebes par poop turar. Po tugajьnda coguur cerden „pistin Emi aldьn uurgajьnga kizi emcizinden xajьrlap kөryner" tep ta-kaaş udaa negeen cybe ьjnen.

Coguur cer emcizin-taa perbes, xarьь sөzy-taa tьnnalbas tuugaj olurup algan mьndьq-pis. Emci ergezin Kulmin pilir cybe teen. Oi cerden Emi aldьn uurgajьn emci-pile xandьrar tugajьnda sagьzьn salьp turar cybe irgi-pe? Pir ebes emci-pile xandьrar teer cybe polza, am tarьj corutsa kandьq irgi? **Yş taş oqlu.**

2 cьlda cadaq paşkьlaan

Tandь kozuununun Eleges sumuzunga eş Tugancь 50-60 kilometir cerge 2 cьlda cadaq paşkьlap kelgen.

Kozuun polgaş sumunun cagьrga cerleri aat ulaq yndyryp peerin cer-le podabas tur, paza po xire ьrak cerge kьlaştap coruurga xej xөj şaktar paza xoraar polgaj.

Po coruk palza, tus cerde cagьrga cerlerinin arat connun kultur talazь-pile erttem, pizikke өerenip alьrьn-ce karak salьp turarь sulazьn kөrgyzyp turar tur ebes-pe.

Ьncangaş, eş Tugancьga pajьrdan cedirbi-şaan, kozuun, sumunun alban cerleri ol cetpes azьlьn cok kьlьp alьrьn temdeqlep tьnnadьr tur.

Kөrgen karak.

Arattarnьn solunun saadatpas

Cөөn-xemcik kozuununun Pora-xөlde curttap turar 50 azьq өregede solun cagьbaan 4-5-le өrege par. Mьnca xөj solun cagaannarnьn solunu koncuq saadap keep turar, cizeeleerge, 1 ajda 1 udaa kelze kelir poor tur. Araj tep kelgende yzyk-cazьk cybeler keer.

Poştadan ajttьrarga sumunarce corutkan-pis, ьnda cьdьr ьjnan teer cybe tur. Cagьtkan solunun kizi albajьn turarga, kizinin kultur talazь-pile tepşilgezinge koncuq-la moondak poor cybe tur-am.

Po cyge mьndьq poop turarьn sumu cagьrga ceri kozuun poştazь-pile cugaalaşkaş aajьn tьpkaş, moon songaar cagьtkan solunnarnь coguur өjynde keep turar kьlьp alza polur poor ijin.

Ьlap-pilir.

Şak mьndьq yleger cok coruktar-pile temissel corudar xerek

Uluq-xem kozuununun Tustaq sumuzunun Tөrgynda nam yyrynyn targazь Tastaj-ool, po cazьn Irtpej tep cerge cajlaan aaldardan cьdьp kalgan pir xojnu 4 arat kiziler ederttip algaş paarga semireeni koncuq polgan polgaş myn xoj suq izip cьdьrda Tastaj-ool poo-pile atkaş, өerypile cip ap tur.

Soonda po xoj Tus-taq sumuzu jadьь Şььrap aşşakьn xoju polgan. Am arattar polza, ol xojnu өlyrbeen polza, kөbydedi өzyp-taa polur polgaş 2-3 ajda caaskaan өlbejin kelgen xojnu ol xebeer ekkep pergen polza, koncuq өөryşkylyq polur ijik, cer-le ulustun citken malьn alban kizizi poolap kaap coruur cybe polza, at-la cybe tur tizip turgulaar.

Eş Tastaj-ool cer-le arattarnь ьttaar-kuştaar toobas polgaş paza cajьn kadajьn etteeş, tөnmeen kara kөk kьldьr sop algan turgan. Samba-syryn suqga kadajlarnь araganarnь pьlaap, teerbedep izer-men tep siriledir korgudup, eşpilep turgaş aragazьn pьlaap işken-taa cyyl par.

Oon-pile kadь arattarnь tarlap cagьrar kizi-men, sumunun teedi ergezin yyr targazь men tutkanmen teer, aragalap alganda arattarnь ьranar ьttar-kuştar teer kizi tur.

Mьndьq nam, cazaktьn tus cerde turar adakkь salbьrlarnьn at-aldarьn arat connun orttuzunga puzarttadьr, arattarga yleger cok, xereezen ulustu tarlaar, etteer sokkulaar, maldь an ьşkaş kajь xamaan cok adьp coruur yyr targazьn xamaarzьr cerinden şьngьь xemceq alza ekki poor tep medeelep olur-men. Xoj.

Cөөn-xemcik kozuununun Caaxөl majgьnьnьu ergelekcizi eş Maadьr-ooldun sadьqlap turarь taan-taa kultur cok polgaş arattarga eeldek ebes turam. Uluspile sadьq kьlьrda tanьş, өntala tьrttar cyyl paza par, majgьnь camdьkta yrgyicy een turar. Ulus-pile sadьqlaşkanda korum-eelceq paza ederbes.

Cizee: Tarьj tep xereezen, „kyzyr tunmam xynzedir manadьm kөrem, po piccii eşkym cөөgyn tenzilettip kөr, caş uruqluq kizimen, uruum-taa xөl-cok ьqlap tur poor"—teerge kьlcan-taa tibes turganьn kөrdym.

Paza Xorluu tep uruq kөzyp coraaş, uruun tyk salgan kadajlar canьnga salьp kaaş, picce pacca cybe sadьp alьr tur, kajьn udadьr teeş majgьnga paarga Maadьr-ool anaa-la sertteje pergen pazьp turgan. Cyy-xөө cybe sadьp alьjьn tunmam, cygybys ьraj perdi, caş uruum ьqlap cьdьr" teerge, „ьncaş sadar-men"-teeş cer-le toobaan. Oon uruq xynny padьr cannьp turgaş, araj tep piccii cybe sadьp algan.

Oon-pile kadь maldьn pot өrtteen şьn ebes sadьp ap turar janzь paza par. Arattar „mal sadarga өrttee cer albadь"—tizip şuut Caattь koobun-ce kirip turgulaar cyylder par.

Mьndьq arat tymen-pile sadьqlazьrda ulus pyryzynyn onza pajdalьn pilbes, mal өrtteen puruu sadьp turar xire cyylder kooptun şugumunga kajьn turar.

Ol tugajьn coguur cerinden tyrgen xьnap kөrgeş, eş Maadьr-ooldun pajdalьn yndezini-pile өskerttir-taa ijik-pe, azь xalaaş, ornunga arat tymenge taarzьreeldek kiziden turgussa-taa polur xire tur tep cybeni medeqlep olur-men.

Telbigir-kulak.

Pii-xem kozuununun Өөk sumuzunun 4 tugaar arbannьn xamaattьzь Cьmbazьk teerzi 1935 cьldьn cajьnьnda podunun kadajьn polgaş azь telyn 4-5 udaa etteen. Kadajьnьn arnь palьq corgulaar polgaş kadajь Taspaanaktьn paaştajgь aşşaandan tөreen caş ooldarьn ortta karaapile kөrbes, „eskys cudaan enikterni paj er men azьradьm" tep ettep turgulaar.

1935 cьlda cajьn pir kattap araga izip algaş ooldarьn pir aarьq cьtkan oqlu-pile kattaj tannь askь sьbьrarda, temgi aarьq oqlu paazь ьşkaş cyq-le өlbejin pargan cyyl paza par.

1936 cьldьn 7 ajnьn 16-da araga izip algaş, kadajьn ettebişaan, caş uruqlarьn ojlatpь-şaan, pir toskaar xojtpaan tyndere teppi-şaan uluq toskaarьn cara kakpь-şaan, kadajьnьn Kombuştaj tep uluq aarьq oqlun uuştap ettebi-şaan paardь.

Oon kakkaş, Kuzurluq-tөnge kelgeş, Canmьr-ool, xereezen Cьspьnmaa olarga, „slernin өөnerde kizi izer araga par-pe, slernin ooldarьnarnь pajlar pister poza-xojtpak-pile azьraan-pis, mьndьq izer, ciiringe cedinmes cybeler kizi-pile kьrzьr" tep calcьp, tarlaaş paardь. Cer-le moon 1935-36 cьldarda uluska calcaanь san cok poop tuar.

Oon-pile kadь şөlydypken kulak orustar tөrelderi-pile iziq xarьlzazьr polgaş olarga „slernin uluzunar udatpas cetkilep keer, uzur uzur polbas, tөre tөrt өncyktyq—teeskiner ьjnaan, mende 100 kulaş cerge candьr atpas pьrdaan par, şak ьndьq poo tьp alьr xerek" tep araga izip algaş uluska calcьp turganь paza par.

Meen sagьndьrarьm polza, mьndьq koncuq pytpes idegetti coguur cerinden şьngьь xarьssalgazьn xyleetse polur poor tep tьnnatkaş, xarььzьn manap olurmen.

Toktaal

Pii-xem kozuununun Өөkte Leninka tep suurda sovet xamaattьzь M. Turofin teerzi 35 cьldьn egezinde tergi sadьь kьlьrbpile paraan algaş, 36 cьldьn kьzьnьnda eleen paraannь yreen.

Oon parьmdaazь Өөk kildizinden paraan algaş xөl-cok ezirik kel cьtkaş, 7-8 xire şil sprit, 10 azьq şaazan stakkan ajaktarnь cyy-taa cok kьldьr yreen. Oon ol tugajь coguur cernin kulaanga-taa cetpeen, ol xebeer ertken.

Po 36 cьldьn cajьnьnda Leninka suurda caa turguzar tep turar sadьqnьn ergelekcizi men tep turar. M. Turofin po arazьnda koopka 6-7 xire azьldaar aat, peni arat condan sadьp algaş, ol aattarnь podunun xuuzunda azьl kьlьp munup turar. Oon ьnaj inek, poldurga mьndьq maldarnь koopka sadьp algaş, onu arattarga uluq өrttekke sadar coruu paza par.

Oon parьmdaazь TAR-nьn 3 tugaar jarmarkazьnga eleen mal sattь. Oon ьnaj arattarnьn Өөk kildizinge kiirip peer teen malьn, uluq өrttekke aptar coruu paza par. Cizee: Өөkte Kongar tep kiziden pir maldь uluq өrttekpile alьjьn teerge, ol kizi coguur өrttee-pile sadar polgajaan, „cazak, namnьn ajttььşkьnьnga taarьşpas tur aşşak" teeş perbedi.

Po ystynde kooptun adьn tudup algaş, xamьk mal, inek sadьp algaş, podunun xuuzunda azьqlaar tep turgan, M. Turofinni coguur cerinden xьnaaş, pir şiidin tьbar polza-aar tep kulak salьp olur-men. **Toktaal.**

Tees-xem kozuununun Orukku-şьnaanьn 3 tugaar arbannьn xamaattьlarь Şөmbyl-pile Mancьk-ool teerzi ulustun xoojlutyrymynge karzь cyyldy ijeleen ebileldezip algan kьlьp turarlar. Cyl teerge, eş-өөryn toramcьlap cybe cugaalaar, kizi picce-le udurlangan polza, ol kizini etteeringe ceder ijik-pe, azь sөөk jazь ьlgap, „coodu salcak" teer xirezezi-pile erginin kultur cok, feodal jozuzunun tyrymgej sөstomaa-pile eldebileer mьndьq idegetter polgaş tur. Ьlangьja po cajьn Camьjan tep kizinin oqlun etteeringe cedip, picce ooldun ugaan-medelin ьşkьndьrьp turgan cyyl par.

Oon angьda po iji idegettin yylgedip turar ajььldьq cybezi polza, orannьn ekonomunun kol adьrь polur mal azьlьn sajzьradьrьnga idepkejin salbas, xarьn anaa udur kөөkkyj malga koncuq kьzanьp turarlar, cyl teerge, inektin kuduruun sьj tolgaar, aattьn uzun-paazьn sokkulaar, cerge connun anaa ottap coraan mal-maganьn pьdaradьr ojladьr-mьndьq koncuq pery ьşkaş xyligaan idegetter tьptьp tur.

Po Şөmbyl-pile Mancьk-ool iji idegetti coguur cerinden ystynde puruuluq cyylderinge kadьq kezemze kөrgyzerin kulak salьp olur-men. **Tьnnangьr.**

Tees-xem kozuununun Pert-taq sumuzu 3 tugaar arbannьn xamaattьzь Arakcaa teerzi, şьnap-la erginin aazь-canьn yndyryp turuppergen. Cyy teerge, araga işken sanьnda kadajьn yrgylcy etteer.

Enir cьldan peer 6-7 udaa etteen, paza mьndaa cookta caa kadajьn cerge apparьp etteen, Arakcaanьn kadajьn etteer coruun cangьs kizi pilir ebes, xөj con şuptu pilir.

Tuskaj erge-şөleeliq xereezen kizinin eet maga-podunga cedip turgan Arakcaanь coguur cerinden şьngьь xemceq kөrgyzerin manap olur-men.

Tyrymcy.

Tьbьzьktь tьptьm

60 (561) tugaar „Şьn" solunda PXK Kargьda Şozut-ooldun tьbьzьktarьn tьpkanьm:

Uzun ool udazьn ezengiliq teerge—өq ьnaazь tur.

Ertten canar kezee kelir teerge—өqnyn өregezi tur.

On alьşkь tooş cyktedi teerge—on salaa tur.

Yş alьşkьnьn ekti teq teerge—ozuk tur.

Pagaj parbam yş aastьq teerge—cybyr tur.

CXK Xөlcyktyqde **Norbu.**

Pistiŋ xarььbьs

CXK Tebe-xajda Culban-ool—salgan tьbьzьktarьnar takpьrlaan polgaş tajьlbьrь cok poorga yndyrbeen.

Eş Lopsan-seren—slernin TXK CAE, MAE-ler tugajьn pizeen malmagan sanьnda ceze turgaş, am esken-pe, ebeezeen-pe ol tugajь cok poldu.

Ejliq-xemde Namcьlak—„Lenin" CAE seen sigenin kezişkenin ьnda xana solununga pizi.

Mөgen-pyrende eş Şokşuj—sigen kezilgezi egelep corup turarьn pizenin ergi, piske 9 ajda kelgen tөleede yr appargan tur, ьncangaş am sөөlgy tynnelden pizip kөryner.

CXK Ak-turuqda Camzьm—slernin pizeen ьrьnar şьnar cok polgaş turguzuu cetpes poldu.

Koptu aldьn uurgajьnda Aqbaan—şөleelep cangaş citken idepkejliq azьlcьnnarьnarnь şuut-la myn kizinin kozuununun cagьrga cerin tamcьştьr kьjgьrtkьlap alzьnarza pottuq polur poor, ьncangaş yndyrbeen.

Өөrt şeriinde Mөgdym—tьbьzьktarьnamьn tajьlbьrь cok poorga yndyrbeen.

Xarььssalgalьq redaktor ornu **Xөbeŋmej.**

Kьzьl-xooraj Tirazь—3.250 Kyrynenin 1 tugaar tipografь